

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum gratia sit aliquid creatum positue in anima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

In septem articulos diuisa.

- ¶ Primo, Vtrum gratia sit quid creatum positiuè in anima.
- ¶ Secundo, Vtrum gratia gratum faciens sit idem quod charitas.
- ¶ Tertio, Vtrum aliqua creatura possit esse causa gratiæ.
- ¶ Quarto, Vtrum sacramenta nouæ legis sint gratiæ causa.
- ¶ Quinto, Vtrum in homine vno sit tantum vna gratia gratum faciens.
- ¶ Sexto, Vtrum gratia sit in essentia animæ, sicut in subiecto.
- ¶ Septimo, Vtrum gratia sit in sacramentis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum gratia sit aliquid creatum positiuè in anima.

QVAESTIO est de gratia, & primo queritur, vtrum gratia sit aliquid creatum positiuè in anima. & videtur quod non: quia secundum Aug. sicut anima est vita corporis, ita Deus est vita animæ: sed anima est vita corporis nulla alia forma mediante, ergo similiter Deus anima, & ita vita, quæ est per gratiam, non est per aliquam formam creatam in anima existentem.

¶ 2 Præt. Gratia gratum faciens de qua loquimur, nihil aliud esse videtur, quam id, secundum quod homo est Deo gratus: sed homo dicitur esse Deo gratus, secundum quod acceptatus est a Deo: acceptatus autem dicitur aliquis per Dei acceptationem, quæ quidem est in ipso, sicut & aliquis dicitur homini acceptus non per aliquid quod sit in acceptato, sed per acceptationem quæ est in acceptante. ergo gratia nihil ponit in homine, sed in Deo tantum.

¶ 3 Præt. Per esse spirituale gratiæ magis Deo appropinquamus, quæ per esse naturale: sed esse naturale Deus in nobis fecit nulla alia causa mediante, quæ immediate nos creauit, ergo & esse spirituale gratiæ facit in nobis nullo alio mediante, & sic id est quod prius.

¶ 4 Præt. Gratia est quædam animæ sanitas: sanitas autem in sano nihil aliud videtur ponere quam ipsos humores adæquatos. ergo & gratia non ponit aliquam formam in anima: sed præsupponit potentias animæ æqualitate iustitiæ adæquatas.

¶ 5 Præt. Gratia nihil aliud esse videtur, quam quædam liberalitas: idem enim esse videtur gratis dare, quod liberaliter dare: liberalitas autem non est in accipiente, sed in dante. ergo & gratia est in Deo qui nobis sua bona dat, non autem in nobis.

¶ 6 Præt. Nulla creatura animæ Christi est nobilior: gratia autem est nobilior, quia per gratiam anima Christi nobilitatur. ergo gratia non est aliquid creatum in anima.

¶ 7 Præt. Sicut se habet veritas ad intellectum, ita gratia ad affectum: vna est autem veritas secundum Anselmum quæ omnes intellectus intelligunt. ergo & vna est gratia per quam omnes affectus perficiuntur: nullum autem creatum vnum potest esse in multis. ergo gratia non est quid creatum.

¶ 8 Præt. Nihil est in genere nisi compositum: gratia autem non est composita, sed forma simplex. ergo non est in genere. omne autem creatum est in aliquo genere. ergo gratia non est quid creatum.

¶ 9 Præt. Si gratia est aliquid in anima, non vult esse nisi habitus: tria enim sunt in anima secundum Phil. in 2. Eth. potentia, habitus, & passio: gratia autem potentia non est, quia sic esset naturalis: nec est passio, quia sic respiceret irrationalem partem principaliter: sed iterum non est habitus: nam habitus est qualitas difficile mobilis secundum Phil. in prædicamentis: gratia autem facillime remouetur: quia per unum actum peccati mortalis. ergo gratia non est aliquid in anima.

¶ 10 Præt. Secundum Aug. inter animam nostram & Deum nihil creatum cadit medium: sed gratia inter animam nostram & Deum medium cadit: quia per gratiam anima nostra Deo unitur. ergo gratia non est aliquid creatum.

¶ 11 Præt. Homo est alijs creaturis nobilior & perfectior: sed alijs creaturis non apponitur aliquid supra sua naturalia ad hoc, ut a Deo acceptetur, cum tamen a Deo probata sint, secundum illud Gene. 1. Vidit Deus cuncta quæ fecerat & erant ualde bona. ergo nec homini aliquid superadditur ad sua naturalia, secundum quod dicitur Deo acceptus, & sic gratia non est aliquid positiuè in anima.

SED CONTRA est, quod dicit glo. super illud Psal. 103. Ut exhalaret faciem in oleo, gratia est quædam nitore animæ sanctum concilians amorem: sed nitore est aliquid positiuè in anima, quod est creatum. ergo & gratia.

¶ 2 Præt. Deus dicitur esse in sanctis per gratiam quodammodo spirituali prealij creaturis: non autem dicitur esse Deus nouo modo in aliquo, nisi propter aliquem effectum. ergo gratia est aliquis effectus Dei in anima.

¶ 3 Præt. Damasc. dicit, quod gratia est delectatio animæ: sed delectatio est aliquid creatum in anima. ergo & gratia.

¶ 4 Præt. Omnis actio est ab aliqua forma: sed actio meritoria est a gratia. ergo gratia est aliqua forma in anima.

RESPON. Dicendum, quod nomen gratiæ dupliciter consuevit accipi. Vno modo, pro aliquo, quod gratis datur, sicut consueuimus dicere, facio tibi hanc gratiam. Alio modo pro acceptatione, qua aliquis ab alio acceptatur: sicut dicimus, iste habet gratiam regis, quia acceptus est regi. & hæc duæ significationes ordinè habent adinuicem: non enim aliquid gratis datur nisi pro hoc quod aliquo modo ille, cui datur, est acceptus. Sic & in diuinis dupliciter gratiam dicimus, quarum vna dicitur gratia gratis data, ut donum prophetiæ & sapientiæ & huiusmodi, de qua nunc non queritur: quia constat huiusmodi esse aliquid creatum in anima. Alia uero dicitur gratia gratum faciens secundum quam dicitur homo Deo acceptus, de qua nunc loquimur: & quod hæc gratia ponat aliquid in Deo, manifestum est: ponit enim actum diuinæ uoluntatis acceptantis istum hominem. sed utrum tamen hæc ponat aliquid in ipso homine acceptato, fuit dubium apud quosdam, quibusdam assentibus gratiam huiusmodi nihil creatum in anima esse, sed solum in Deo. Sed hoc stare non potest: Deum enim acceptare aliquem uel diligere, quod idem est, nihil est aliud quam uelle ei aliquid bonum. Vult autem Deus omnibus creaturis bonum naturæ, propter quod dicitur omnia diligere, Sap. 11. Diligis omnia quæ sunt, & omnia approbare, Gene. 1. Vidit Deus cuncta quæ fecerat, sed ratione huiusmodi acceptationis non consueuimus dicere aliquem habere gratiam Dei: sed in quantum Deus uult ei aliquid bonum supernaturale, quod est uita æterna, sicut Esa. 64. Oculus non uidit Deus absque re, quæ præparasti diligētibus te, unde Roma. 6. dicitur gratia

tia

ria Dei uita æterna: sed hoc bonum Deus non uult alicui indigno. Ex natura autem sua homo non est dignus tanto bono, cum sit supernaturale, & ideo ex hoc ipso quod ponitur aliquis Deo gratus respectu huius boni, ponitur quod sit dignus tali bono supra sua naturalia: quod quidem non mouet diuinam uoluntatem, ut hominem ad bonū illud ordinet, sed potius econuerso, quæ ex hoc ipso quod Deus sua uoluntate aliquē ordinat ad uitam æternam, præstat ei aliquid, per quod sit dignus uita æterna. Et hoc est quod dicitur Coloss. 1. Qui dignos nos fecit in partē sanctorum in lumine. & huius ratio est: quia sicut scientia Dei est causa rerum non causata a rebus, ut nostra, ita uoluntas eius est effectrix boni & non causata a bono, sicut nostra. Sic ergo homo dicitur Dei gratiam habere non solū ex hoc quod a Deo diligitur in uita æternā, sed ex hoc quod datur ei aliquid donū, per quod est dignus uita æterna, & hoc donum dicitur gratia gratum faciens, aliter. n. in p̄tō mortali existens posset dici in gratia esse, si gratia solam acceptationē diuinā diceret, cum contingat aliquē peccatorē esse prædestinatum ad uitam æternam habendam. Sic igitur gratia gratū faciens potest dici gratis data, sed non econuerso quia non omne donum gratis datum nos dignos uita æterna facit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod nulla forma media formalis uitæ corporalis. Vnde nulla forma mediantē corpore uiuificat. Deus autē uiuificat animā non sicut causa formalis, sed sicut cā efficiens: unde aliqua forma cadit media, sicut pictor album facit parietem effectiue albedine mediantē: albedo uero nulla forma mediantē: quia facit album formaliter.

AD SECUNDUM dicendum, quod ipsa acceptatio quæ est in uoluntate diuina respectu æterni boni producit in homine acceptato aliquid, unde dignus sit consequi bonum illud, quod non contingit in acceptatione humana. & secundum hoc gratia gratum faciens aliquid creatum est in anima.

AD TERTIUM dicendum, quod esse naturale per creationem Deus facit in nobis nulla causa agente mediantē: sed tamen mediantē aliqua causa formalis: forma enim naturalis principium est esse naturalis: & similiter esse spirituale gratum Deum facit in nobis nullo agente mediantē: sed tamen mediantē aliqua forma creata, quæ est gratia.

AD QUARTUM dicendum, quod sanitas est quædam qualitas corporalis ex humoribus adæquatis causata, ponitur enim in prima specie qualitatis, & sic ratio procedit ex falso.

AD QUINTUM dicendum, quod ex ipsa liberalitate Dei qua nobis bonum æternum uult, sequitur quod sit aliquid in nobis ab eo datum, quo illo bono digni efficiamur.

AD SEXTUM dicendum, quod nulla creatura simpliciter est anima Christi nobilior: sed secundum quid, omne accidens animæ est ea nobilior, in quantum comparatur ad ipsam, ut forma eius. Vel potest dici quod gratia in quantum creatum, non est nobilior anima Christi: sed in quantum est quædam similitudo diuinæ bonitatis expressior quam similitudo naturalis, quæ est in anima Christi.

AD SEPTIMUM dicendum, quod una est ueritas prima increata, a qua tñ multe ueritates quasi primæ ueritatis similitudines in mētibus creatis causant, ut dicitur gl. sup illud Psal. 11. Diminutæ sunt ueritates &c. similiter una est bonitas increata, cuius sūt multe similitudines in creatis mētibus p̄ participationem

gratia. Tamen sciendum est, quod non eodem modo se habet gratia ad affectum, sicut ueritas ad intellectum. Nam ueritas se habet ad intellectum, ut obiectum, gratia autem ad affectum, ut forma informans. Contingit autem idem esse subiectum diuersorum, non autem eandem formam.

AD OCTAuum dicendum, quod omne quod est in genere substantiæ, est compositū reali compositione, eo quod id, quod est in prædicamento substantiæ, est in suo esse subsistens, & oportet quod esse suum sit aliud quam ipsum, alias non posset differre secundum esse ab illis cum quibus conuenit in ratione suæ quidditatis, quod requiritur in omnibus, quæ sunt directe in prædicamento: & ideo omne quod est directe in prædicamento substantiæ, compositum est saltem ex esse, & quod est: sunt tamen quædam in prædicamento substantiæ per reductionem, ut principia substantiæ subsistentis in quibus prædicta compositio non inuenitur. non enim subsistunt, ideo proprium esse non habent: similiter accidentia, quia non subsistunt, non est eorum proprie esse: sed subiectum est aliqual secundum ea. Vnde proprie dicuntur magis entis quam entia. & ideo ad hoc quod aliquid sit in prædicamento aliquo accidentis, non requiritur quod sit compositum compositione reali: sed solummodo compositione rationis ex genere, & differentia, & talis compositio in gratia inuenitur.

AD NONUM dicendum, quod quāuis per unum actum peccati mortalis gratia amittitur, non tamen facile gratia amittitur: quia habenti gratiam non est facile illum actum exercere propter inclinationem in contrarium sicut Philoſop. dicit in 5. Ethic. quod iusto difficile est operari iniuste.

AD X. dicendum, quod inter mentem nostram & Deum nihil cadit medium, nec per modum efficientis, quia immediate a Deo creatur & uiuificatur. Nec per modum obiecti beatificantis, quia ex ipsa Dei fruitione anima fit beata: potest tamen aliquid esse medium formale, quo anima Deo assimilatur.

AD XI. dicendum, quod aliæ creaturæ irrationales acceptantur a Deo solummodo respectu bonorum naturalium. Vnde diuina acceptatio nihil in eis addit supra naturalem conditionem per quam inuismodi bonis proportionata sunt, homo autem acceptatur a Deo respectu boni supernaturalis, & ideo requiritur aliquid superadditum naturalibus per quod ad illud bonum proportionetur.

ARTICVLVS II.

Utrum gratia gratum faciens sit idem quod charitas. SECUNDO queritur, utrum gratia gratum faciens sit idem quod charitas & uidetur quod sic. Gratia. n. gratum faciens in nobis est illud Dei donum, per quod accepti sumus ei: hoc autem est per charitatem. Proverb. 8. Ego diligentes me diligō. ergo gratia gratum faciens est idem quod charitas. ¶ 2 Præ. Aug. dicit quod illud Dei beneficium quod uoluntas hominis præparatur & præuenitur, est per des: non autem informis, sed formata quæ est per charitatem. cū ergo illud beneficium sit gratia gratum faciens, uidetur quod charitas sit ipsa gratia. ¶ 3 Præ. Ad hoc Spiritus sanctus mittitur in uoluntatem ad aliquē, ut ipsum inhabitet. ergo secundū idem donum mittitur & inhabitat: dicitur autem mitti secundum donū charitatis, sicut filius secundum donum sapientiæ propter similitudinē horum donorum ad personam

11. est Glo. August. ibi. tom. 8. D. 384.